

Asia: VN/13605/2023 ja VN/13604/2023

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttaminen (siirtolaskelmien tarkistaminen)

Kysymykset

1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista.

Oikeudenmukaisuuden ja kuntien tasapuolisen kohtelun lisääminen on lähtökohdiltaan kannatettava tavoite. Siirtolaskelmissa kaikki laskelmia vääristävät vaikutukset tulee poistaa täysimääräisesti, koska siirtolaskelmilla on pysyvä vaikutus kuntien valtionosuusrahoitukseen tulevaisuudessa. Kuntien yhdenvertainen kohtelu varmistetaan vain, mikäli kaikki laskelmia vääristävät vaikutukset poistetaan laskelmista. Käytännössä kuntien vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätökset tulisi tarkastella uudelleen ja poistaa kaikki vääristävät erät.

2. Huomioon otettavat erät.

Ovatko kunnan peruspalvelujen valtionosuusasetuksen luonnoksessa mainitut oikaistavat erät (2 momentin kohdat 1-6) perusteltuja ja niiden huomioon ottamisen tapa mielestänne tasapuolinen kuntien välillä?

1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset
2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät
3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä
4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen
5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen
6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot

Kyseessä olevat erät ovat perusteltuja, mutta ne eivät ole riittävät turvaamaan kuntien rahoituksen oikeudenmukaisuutta. Näiden lisäksi voi olla muita eriä, jotka voi vääristää hyvinvointialueelle siirtyviä kustannuksia.

3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?

Takautuvaan palkkaharmonisaatioon liittyvien erien käsittely tulisi olla yhtenäistä. Vuosien 2020-2022 vuosien toimintakustannukset eivät edusta ns. normaalitoiminnan kustannustasoa.

4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi.

Kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna. Onko oikaisun kynnyks mielestänne oikea?

Mikäli tarkastus koskee vain osaa kuntia tai vain osaa euromääräisistä vaikutuksista, on vaarana, että epäoikeudenmukaisuus kasvaa. Euromääräinen tarkastelu merkittävyydestä tulee tehdä kokonaisuudesta ei yksittäisestä erästä.

5. Menettely. Näkemyksenne ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus)?

Oikaisumenettely voidaan toteuttaa ehdotetulla tavalla, jos VM tarkastelee kaikkien kuntien tilinpäätökset molempien siirtovuosien osalta.

6. Muita huomioita.

Kahteen tilikauteen perustuva otanta on liian lyhyt, koska vuosille sisältyy epätervettä kustannusten optimointia. Tarkastelu tulisi tehdä viiden vuoden ajanjaksolla. Vuodet ovat olleet myös koronapandemiasta johtuen poikkeusvuosia. Tarkastelu tulee tehdä kuntakohtaisesti ja kuntien toimittamista tiedoista ja siirtolaskelmista, jotta lopputulos kunnan näkökulmasta oikeudenmukainen.

Kangas Kirsi
Kuusamon kaupunki